

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
Навчально-науковий інститут права та психології
Кафедра кримінального права та кримінології**

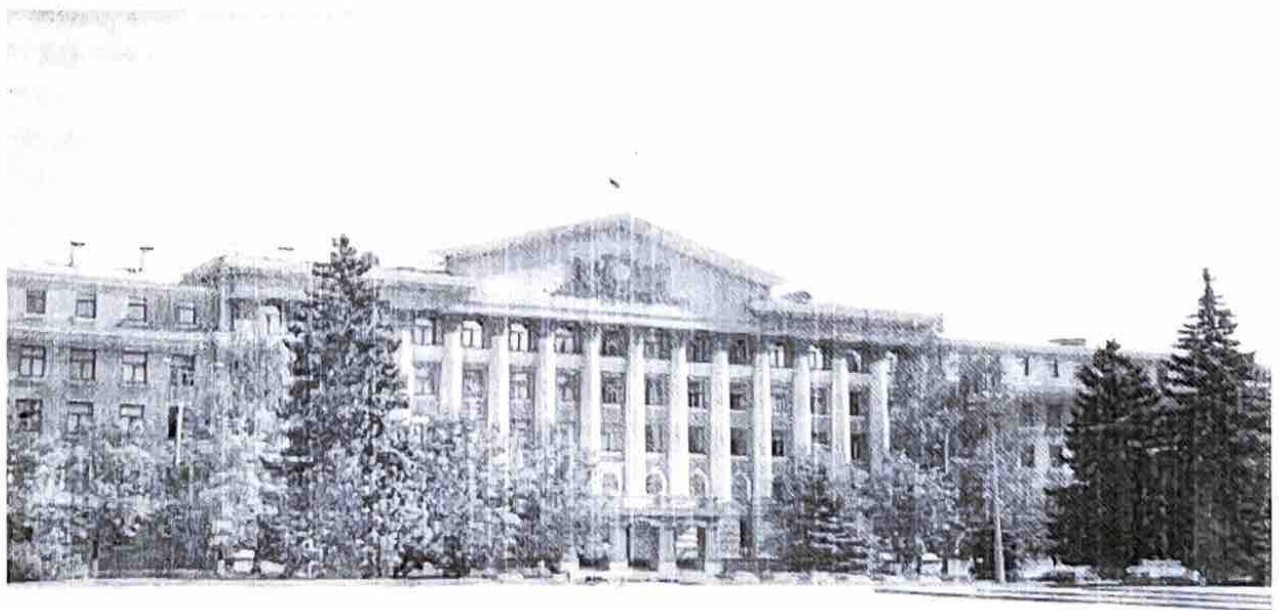
ЗАТВЕРДЖУЮ
Голова кафедри НАВС
полковник поліції
Сергій ЧЕРНЯВСЬКИЙ
...2025

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

КРИМІНОЛОГІЯ

Статус дисципліни	обов'язкова
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Ступінь вищої освіти	бакалавр
Галузь знань	К «Безпека та оборона»
Спеціальність	К9 «Правоохоронна діяльність»
Освітня програма	Правоохоронна діяльність
Форми здобуття освіти	денна, заочна
Мова викладання	українська
Форма підсумкового контролю	залік

Київ – 2025 рік

РОЗРОБНИКИ:

Олександр ДЖУЖА – професор кафедри кримінального права та кримінології навчально-наукового інституту права та психології, доктор юридичних наук, професор.

Сабріє ШРАМКО – т.в.о. завідувача кафедри кримінального права та кримінології навчально-наукового інституту права та психології, кандидат юридичних наук, старший дослідник.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри кримінального права та кримінології
Протокол від 23.07.2025 року, № 24

Т.в.о. завідувача кафедри
кримінального права та кримінології

Сабріє ШРАМКО

Схвалено науково-методичною радою НАВС
Протокол від 24.07.2025 року, № 7

Результати щорічного перегляду робочої програми навчальної дисципліни

Робоча програма переглянута на 20__/20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібне підкреслити)

протокол засідання кафедри
від __.__. 202_ № __

протокол науково-методичної ради
від __.__. 202_ № __

Робоча програма переглянута на 20__/20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібне підкреслити)

протокол засідання кафедри
від __.__. 202_ № __

протокол науково-методичної ради
від __.__. 202_ № __

Робоча програма переглянута на 20__/20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібне підкреслити)

протокол засідання кафедри
від __.__. 202_ № __

протокол науково-методичної ради
від __.__. 202_ № __

Загальні відомості про навчальну дисципліну

Кримінологія – соціально-правова наука, яка вивчає закономірності злочинності, особу кримінального правопорушника, причини і умови злочинності та її окремих видів, напрямки і заходи її запобігання. Це – предмет науки. Як суспільна наука кримінологія теоретично осмислює і систематизує об'єктивні знання стосовно свого предмета, на основі аналізу даних кримінологічних досліджень описує, пояснює та прогнозує розвиток його складових явищ. Отримання кримінологією наукових знань про злочинність, особу кримінального правопорушника, кримінальну детермінацію має на меті належне забезпечення щодо розробок і впровадження у практику боротьби зі злочинністю оптимальних заходів її запобігання в Україні.

Предмет кримінології характеризує загальний зміст науки кримінології, визначає напрями та завдання наукового дослідження. У процесі розвитку кримінології сформувався предмет, до якого входять основні та додаткові елементи. Основні: злочинність як суспільно небезпечне соціально-правове явище, причини й умови злочинності; особа кримінального правопорушника; запобігання злочинності як явища та її профілактика. Додаткові: проблема поведінки потерпілого; прогнозування злочинності та планування заходів протидії їй; кримінальна статистика, яка є основою аналізу стану злочинності у суспільстві; методика аналізу злочинності; низка супутніх злочинності, негативних явищ, які у кримінології називаються «фоновими»; аналіз історії самої науки кримінології, розвиток кримінологічних досліджень в інших державах, аналіз зарубіжних теорій злочинності.

Кримінологія є системою знань, які об'єднані у два розділи – Загальну та Особливу частину.

В Загальній частині представлені кримінологічні явища та категорії найбільш загального рівня теоретизування. Це, в першу чергу, відомості про предмет кримінології, її методологічні начала, історію розвитку. Крім того, у Загальній частині представлений інформаційно-аналітичний матеріал щодо: а) особи й особистості кримінального правопорушника, його структури, морально-психологічних та соціально-демографічних якостей, класифікації осіб, що вчинили кримінальні правопорушення; б) механізму індивідуальної кримінально протиправної поведінки; в) типових особливостей поведінки жертв кримінальних правопорушників та їх узагальнення; г) методики кримінологічних досліджень; д) кримінологічного прогнозування та планування; е) поняття та системи протидії злочинності і запобігання окремим кримінальним правопорушенням.

Значення Загальної частини полягає у тому, що вона забезпечує науково-теоретичний фундамент для провадження прикладних теоретичних досліджень, забезпечення їх достовірності, а також для науково обґрунтованої організації кримінологічної практики.

В Особливій частині розглядаються приватні кримінологічні теорії, що пояснюють закономірності окремих видів (груп) кримінальних правопорушень. Останні у вітчизняній кримінології традиційно поділяються за особливостями антисоціальної спрямованості та кримінально протиправної мотивації (наприклад, агресивно-насильницькі, корисливі тощо) і за особливостями контингенту кримінальних правопорушників (наприклад, рецидивна, професійна злочинність тощо).

Значення Особливої частини полягає у формуванні масивів емпіричної кримінологічної інформації, її узагальненні та аналізі і розробленні, на підставі цього, заходів та засобів протидії як злочинності в цілому, так і запобігання конкретним кримінальним правопорушенням.

Поряд з цим кримінологія є навчальною дисципліною, курс якої також поділений на Загальну та Особливу частину, що відповідає логіці описаної вище системи наукових кримінологічних знань.

Будучи навчальною дисципліною, кримінологія забезпечує: 1) наступність в її розвитку; 2) формування у юристів цілісного та системного бачення всього різноманіття кримінальних проявів; 3) засвоєння заходів та засобів запобігання кримінальним

правопорушення, основних принципів та вихідних начал організації системи протидії злочинності, усвідомлення в ній своїх функцій, а також ролі інших її суб'єктів. У зв'язку з цим кримінологія є не тільки академічною, але й прикладною наукою.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – надати здобувачам вищої освіти науково-обґрунтовані уявлення про сучасний стан злочинності в Україні і у світі, кримінологічні риси особи кримінального правопорушника і потерпілого, негативні явища й процеси, які її обумовлюють, а також про теорію запобігання злочинності. Крім того, привити студентам навички самостійного комплексного аналізу кількісно-якісних показників злочинності, організації та впровадження заходів запобігання злочинності у територіальному масштабі.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Кримінологія» є:

а) науково-юридична:

– поглиблене вивчення зв'язків правової системи із політичною, економічною, культурно-психологічною системами суспільства, протиріччя у взаємодії між якими зумовлюють злочинність;

– оволодіння здобувачами вищої освіти сучасними знаннями про природу, зовнішні прояви (показники) злочинності, а також про поняття, зміст, базові теорії детермінації злочинності, про особистість кримінального правопорушника, механізм індивідуальної кримінально протиправної поведінки, роль ситуації та жертви у криміногенезі;

– засвоєння знань про систему протидії злочинності, рівні, напрями, групи, види профілактичних, запобіжних заходів, заходів припинення кримінальних правопорушень, базові кримінологічні стратегії;

– оволодіння знаннями про сучасний стан, особливості детермінації основних видів злочинності в Україні, базові заходи щодо протидії їх відтворенню;

– формування у здобувачів освіти необхідних і достатніх компетентностей, теоретичних та практико орієнтованих передумов, навичок запобігання кримінальним правопорушенням у практичній діяльності як поліцейських;

б) світоглядна:

– розширення та поглиблення уявлення здобувачів освіти про особливості соціального управління засобами кримінологічної політики;

– налагодження семіотичних, смислових мостів між різними гуманітарними, соціальними, юридичними науками, забезпечення міждисциплінарного, системного способу бачення, осмислення правових явищ, злочинності і протидії їй;

– підвищення загальної правової культури;

в) виховна, націєтвірна:

– формування впевненості фахівців в благодійності ідей правової держави і необхідності їх реалізації у поліцейській, кримінально-превентивній діяльності, відданості ідеям істини, добра, справедливості і законності, почуття відповідальності перед суспільством, державою і людиною;

– забезпечення спадковості у формуванні інтелектуальної еліти нації через забезпечення вагомої складової правничої освіти, передачі досвіду минулих поколінь, забезпечення спадковості у розвитку української юридичної науки, кримінологічної доктрини;

– стимулювання неутилітарних мотивацій до ефективної правозастосовної діяльності як складової правової держави України у складі цивілізаційної сім'ї вільних народів Європи.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Кримінологія» є: 1) надання здобувачам вищої освіти можливостей ознайомлення на лекціях з новітніми науковими та методичними досягненнями в сфері кримінології; 2) створення оптимальних організаційних і методичних умов для самостійного вивчення курсу; 3) закріплення на семінарських заняттях знань про основні теоретичні положення кримінології; 4) розвиток на практичних заняттях навичок проведення запобігання злочинності тощо.

Пререквізити:

«Теорія держави та права», «Логіка», «Конституційне право», «Організаційно-правові основи діяльності правоохоронних органів», «Інформаційні технології та системи», «Адміністративне право», «Кримінальне право», «Кримінальний процес».

Постреквізити

«Криміналістика та основи судово-медичних експертиз», «Філософія сталого розвитку», «Фахова практика».

Компетентності відповідно до першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності К9 «Правоохоронна діяльність»

Інтегральна компетентність	Здатність вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері правоохоронної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів правоохоронної діяльності і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.
Загальні компетентності	ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК4. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.
Спеціальні (фахові) компетентності	СК3. Здатність до критичного мислення та системного аналізу правових явищ. СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати правову інформацію з різних джерел. СК5. Здатність визначати придатні для юридичного аналізу факти, систематизувати одержані результати, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, формулювати аргументовані висновки та рекомендації. СК7. Здатність у межах своєї компетенції ефективно забезпечувати публічну (громадську) безпеку та порядок, у тому числі під час масових правопорушень, запобігати та протидіяти домашньому насильству СК11. Здатність до аналізу та оцінки ризиків що впливають на вчинення адміністративних правопорушень та кримінальних злочинів (проступків). СК12. Здатність систематизувати закономірності злочинності, визначати особу кримінального правопорушника, причини і умови злочинності та її окремих видів, реалізовувати напрями і заходи її запобігання.

Здобувачі вищої освіти першого (бакалаврського) рівня зі спеціальності К9 «Правоохоронна діяльність» мають продемонструвати такі результати навчання:

РН3. Розуміти та професійно застосовувати понятійний апарат права та правоохоронної діяльності.

РН4. Формулювати і перевіряти гіпотези, виокремлювати юридично значущі факти, виявляти причинно-наслідкові зв'язки в діях і явищах для прийняття оптимального рішення в конкретних ситуаціях.

РН8. Здійснювати пошук інформації у доступних джерелах, аналізувати і оцінювати її для повного та всебічного встановлення обставин, необхідних для виконання професійних завдань.

РН17. Використовувати методи та засоби забезпечення публічної (громадської) безпеки та порядку, протидії злочинності, дотримуватися прав і свобод людини і громадянина, здійснювати заходи щодо попередження та припинення нелегальної (незаконної) міграції та інших загроз національній безпеці держави.

РН22. Оцінювати оперативну (бойову) обстановку, рівень потенційних загроз та викликів, прогнозувати їх розвиток, застосовувати тактичні методи превентивного та силового втручання для запобігання та припинення правопорушень, усунення загроз внутрішньому безпековому середовищу, державному суверенітету та територіальній цілісності держави, у тому числі у взаємодії з іншими уповноваженими на це органами та громадою.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі вищої освіти мають знати:

- основні поняття, що формують сучасну термінологію науки кримінології;
- історію кримінології;
- предмет, метод, систему, кримінології як науки про злочинність;
- зв'язок кримінології з іншими науками та навчальними дисциплінами кримінально-правового циклу (кримінальним правом, криміналістикою, кримінальним процесом, кримінально-виконавчим правом та ін.);
- сучасний стан та перспективи розвитку кримінологічних галузей;
- сучасні уявлення про злочинність як соціальної дійсності, її детермінанти і межах можливого впливу на злочинність;
- основні світові тенденції розвитку злочинності;
- загальносоціальні та інші чинники злочинності;
- характеристику основних елементів, що утворюють систему запобігання злочинності;
- сутність зміст і основні форми діяльності правоохоронних органів у здійсненні профілактичної діяльності;
- особливості застосування заходів профілактичного характеру щодо окремих видів і груп кримінальних правопорушень;
- прийоми і методи профілактичного впливу на правопорушників;
- предмет та завдання віктимології; поняття та види віктимної поведінки;
- світову практику впливу на злочинність;
- основи соціологічних і статистичних методів проведення кримінологічних досліджень;
- найбільш дієвими стратегіями запобігання злочинності, які поширені за кордоном;
- кримінальну характеристику та основні заходи запобігання та протидії окремим видам кримінальних правопорушень.

вміти:

- розраховувати коефіцієнти злочинності при заданих даних, показники її динаміки та структури;
- аналізувати і порівнювати вітчизняні та зарубіжні теорії причин злочинності, застосовувати отримані знання про комплекс криміногенних детермінант при вивченні окремих видів і груп кримінальних правопорушень;
- встановлювати причини та умови одиничного злочину, у тому числі під час проведення досудового розслідування та судового слідства;

- аналізувати національні та міжнародно-правові акти, що регулюють діяльність державних органів щодо профілактики злочинності;
- орієнтуватися у масштабних деструктивних політико-економічних процесах, властивих сучасному суспільству, і мають безпосереднє кримінологічне значення;
- правильно «читати» кримінальну статистику і грамотно оцінювати кримінологічну ситуацію в країні, регіоні, на місцевому рівні;
- правильно використовувати в юридичній практиці прийоми і методи профілактичного впливу на окремі види і групи кримінальних правопорушень, конкретних правопорушників;
- оволодіти необхідними прийомами прогнозування злочинності, зокрема й індивідуальної кримінальної протиправної поведінки, та планування профілактичної роботи;
- організовувати і проводити кримінологічні дослідження на окремому об'єкті території, що обслуговується;
- розробляти і реалізовувати різні заходи запобігання кримінальним правопорушенням;
- організовувати профілактику злочинності та окремих її видів спільно з державними органами влади та місцевого самоврядування, службовими особами, працівниками освітніх закладів.

Очікувані результати вивчення навчальної дисципліни «Кримінологія» полягають у тому, що здобувач вищої освіти має:

знати:

- поняття, ознаки та показники злочинності, її латентної складової;
- зміст, структуру, ознаки особи та особистості кримінального правопорушника, фактори особистісної криміногенези;
- механізм індивідуальної кримінально-протиправної поведінки, основні його складові;
- основи віктимологічних засад злочинних проявів, поняття та види віктимологічної поведінки, віктимізації та віктимологічної ситуації;
- кримінологічну характеристику та основні заходи запобігання та протидії окремим видам кримінальних правопорушень;
- **вміти:**
- аналізувати стан, динаміку, структуру та інші показники злочинності в цілому та певного її виду;
- виявляти детермінанти (причини та умови), що сприяють вчиненню як окремих кримінальних правопорушень, так і їх груп;
- розробляти і реалізовувати заходи запобігання кримінальним правопорушенням.

Досягнення передбачених результатів навчання здійснюється засобами проведення лекційних та семінарських, а також самостійної роботи.

Метою лекційного курсу є надання здобувачам теоретичних знань щодо поняття, функцій, задач, системи кримінології, поняття, ознак і показників злочинності, сучасного стану злочинності в Україні, поняття, методологічних засад дослідження й основних теорій детермінації злочинності; поняття про особистість кримінального правопорушника, механізм індивідуальної кримінально протиправної поведінки, включаючи особливості мотивів і мотивації кримінальних правопорушень, поведінку жертви, поняття про систему протидії злочинності, правові засади її функціонування.

Семінарські заняття потребують поглибленого вивчення теоретичних питань Загальної та Особливої частин кримінології, запам'ятовування основних понять тем, ознайомлення з проблемними та дискусійними положеннями теорії і практики протидії злочинності. Серед іншого вони передбачають написання рефератів по одному з навчальних питань теми,

виступи здобувачів із доповідями (цільовими виступами), їх активну участь в обговоренні теоретичних положень тем.

2. Структура навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
	Рік підготовки	
	3	3
Загальна кількість годин – 90 (для денної та заочної форм навчання)	Семестр	
	5	5-6
	Лекції	
	18 год.	8 год.
	Семінарські	
	28 год.	6 год.
	Практичні	
	2	
	Самостійна робота	
	42 год.	76 год.
	Вид контролю	
	залік	Залік

3. Тематичний план навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	всього	у тому числі				всього	у тому числі			
		Л	сем.	П	с. р.		л	сем.	п	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Тема 1. Поняття, предмет, методи та система кримінології	10	2	2	-	6	10	-	-	-	10
Тема 2. Злочинність та її основні характеристики	10	2	4	-	4	10	2	2	-	6
Тема 3. Причини та умови злочинності. Кримінологічне вчення про особу кримінального правопорушника.	10	2	4	-	8	10	2	-	-	8
Тема 4. Теорія запобігання злочинності	10	2	2	-	6	10	2	2	-	6
Тема 5. Кримінологічне вчення про жертву кримінального правопорушення.	10	2	2	-	6	10	-	-	-	10
Тема 6. Фонові явища та засоби протидії їм	10	2	2	-	6	10	-	-	-	10
Тема 7. Організація і методика кримінологічних досліджень	10	2	2	2	4	10	-	-	-	10
Тема 8. Кримінологічна характеристика та запобігання кримінальним правопорушенням, що вчиняються дітьми	10	2	2	-	6	10	-	-	-	10
Тема 9. Кримінологічна характеристика та запобігання домашньому насильству	10	2	4	-	4	10	2	2	-	6
Залік										
Усього годин	90	18	28	2	42	90	8	6	0	76

4. Плани семінарських і практичних занять

4.1. Плани семінарських занять

Тема 1. Поняття, предмет, метод та система кримінології

Навчальний час – 2 год.

Питання до семінарського заняття

1. Поняття, предмет кримінології.
2. Мета, завдання і функції кримінології.
3. Зародження та розвиток кримінологічної думки.
4. Класичний напрям (школа) у кримінології.
5. Антропологічний напрям у кримінології.
6. Соціологічний напрям у кримінології.
7. Сучасний стан та розвиток кримінологічної думки в Україні.
8. Методологія кримінології, методи кримінологічних досліджень.
9. Взаємозв'язок кримінології з практикою та юридичними і іншими науками.

Система курсу кримінології

Тема 2. Злочинність та її основні характеристики

Навчальний час – 4 год.

Питання до семінарських занять

1. Поняття злочинності, наукові погляди щодо розуміння її змісту. Основні ознаки злочинності.
2. Співвідношення злочинності і злочину
3. Системний підхід до пізнання та пояснення явища злочинності
4. Кількісні показники злочинності: рівень, коефіцієнти (коефіцієнт злочинної інтенсивності, коефіцієнт злочинної активності), «ціна».
5. Якісні показники злочинності (структура, характер, географія).
6. Кількісно-якісні показники злочинності (динаміка).
7. Латентність злочинності, її види та рівні. Фактори, що сприяють латентності.
8. Сучасні тенденції поширення злочинності в Україні.
9. Завдання кримінологічного прогнозування злочинності. Методи прогнозування.

Тема 3. Причини і умови злочинності. Кримінологічне вчення про особу кримінального правопорушника.

Навчальний час – 4 год.

Питання до семінарських занять

1. Поняття кримінологічної детермінації й види детермінаційних зв'язків.
2. Класифікація детермінантів злочинності, критерії класифікації.
3. Детермінанти злочинності (економічні, соціальні, суспільно-психологічні, політичні, організаційно-управлінські та інші соціальні явища і процеси).
4. Поняття причини окремого злочину, підходи до розуміння.
5. Умова злочину, види умов.
6. Конкретна життєва ситуація як складова механізму злочинної поведінки.
7. Механізм індивідуальної злочинної поведінки.
8. Поняття та основні напрями вивчення особи кримінального правопорушника.
9. Структура особи кримінального правопорушника (соціально-демографічні, соціально-рольові, морально-психологічні, кримінально-правові).

10. Співвідношення соціального та біологічного в особі з кримінального правопорушника.

11. Типологія і класифікація кримінальних правопорушників, їх наукове та практичне значення.

12. Практичне значення кримінологічного вивчення особи кримінального правопорушника.

Тема 4. Теорія запобігання злочинності

Навчальний час – 2 год.

Питання до семінарського заняття

1. Теоретичні основи запобігання злочинності.
2. Цілі, завдання, функції запобігання злочинності.
3. Загальносоціальне запобігання злочинності.
4. Спеціально-кримінологічне запобігання злочинності.
5. Індивідуальне запобігання злочинності.
6. Віктимологічне запобігання злочинності.
7. Характеристика об'єкта запобігання злочинності.
8. Характеристика суб'єкта запобігання злочинності.
9. Ресурсне забезпечення діяльності з запобігання злочинності.
10. Зарубіжні теорії запобігання злочинності
11. Міжнародні установи і організації з запобігання злочинності та їх вплив на національні системи протидії злочинам.

Тема 5. Кримінологічне вчення про жертву кримінального правопорушення.

Навчальний час – 2 год.

Питання до семінарського заняття

1. Поняття і предмет кримінологічної віктимології.
2. Поняття жертви кримінального правопорушення та структура особи потерпілого.
3. Класифікація та типологія жертв кримінальних правопорушень.
4. Віктимність – поняття та зміст.
5. Віктимна поведінка, її види та роль у механізмі вчинення злочину.
6. Віктимізація: стан, детермінанти.
7. Віктимологічне запобігання (профілактика): поняття, мета, завдання.
8. Рівні, методи і форми віктимологічної профілактики
9. Об'єкти і суб'єкти віктимологічної профілактики.

Додаткові завдання:

Завдання 1.

Підготуйте інструкцію безпечної поведінки дитини в мережі Інтернет:

- до 10 років;
- до 14 років;
- хлопчика;
- дівчинки.

Завдання 2.

Підготуйте рекомендації батькам, як зменшити віктимність дітей.

Тема 6. Фонови для злочинності явища та засоби запобігання та протидії їм
Навчальний час – 2 год.

Питання до семінарського заняття

1. Поняття та сутність фонових для злочинності явищ.
2. Кримінологічна характеристика фонових явищ та їх вплив на злочинність.
3. Характеристика та запобігання наркотизації та ігроманії населення.
4. Характеристика та запобігання алкоголізації населення.
5. Характеристика та запобігання бродяжництву й дитячій безпритульності
6. Характеристика та запобігання проституції.
7. Роль Національної поліції у профілактиці фоновим злочинності явищам.

Тема 7. Організація та методика кримінологічних досліджень
Навчальний час – 4 год

Питання до семінарського заняття

1. Поняття кримінологічного дослідження.
2. Поняття кримінологічної інформації, її види. Методи пізнання джерел інформації.
3. Організація кримінологічних досліджень. Етапи кримінологічних досліджень.
4. Соціологічні методи, які використовуються в кримінологічних дослідженнях.
5. Метод експертних оцінок.
6. Документальний метод в кримінології.

Практичне заняття:

Підготовка програми, плану кримінологічного дослідження та його проведення на тему за власним вибором.

Тема 8. Кримінологічна характеристика та запобігання кримінальним правопорушенням, що вчиняються дітьми

Навчальний час – 2 год.

Питання до семінарського заняття

1. Злочинність дітей: поняття, особливості та місце в системі злочинності.
2. Тенденції розвитку кримінальних правопорушень, що вчиняються дітьми, протягом останніх років.
3. Кількісні та якісні показники дитячої злочинності.
4. Кримінологічна характеристика особи дитини-кримінального правопорушника.
5. Причини і умови дитячої злочинності в Україні.
6. Основні напрями запобігання дитячої злочинності.
7. Впровадження в Україні ювенальної юстиції.
8. Роль правоохоронних органів у профілактиці кримінальних правопорушень, що вчиняються дітьми.

Тема 9. Кримінологічна характеристика та запобігання домашньому насильству
Навчальний час – 4 год.

Питання до семінарського заняття

1. Домашнє насильство як порушення прав людини та соціальна проблема. Масштаби домашнього насильства в Україні.
2. Кримінологічна характеристика домашнього насильства. Стан, тенденції поширення.
3. Причини та умови вчинення домашнього насильства.

4. Загальносоціальне запобігання домашньому насильству.
5. Спеціально-кримінологічне запобігання домашньому насильству.
6. Індивідуальне та віктимологічне запобігання домашньому насильству.
7. Спеціально уповноважені органи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству.
8. Міжнародні стандарти реагування правоохоронних органів на випадки домашнього насильства та оцінки ризиків.
9. Зарубіжний досвід запобігання та протидії домашньому насильству.

5. Завдання для самостійної роботи

5.1. Підготовка мультимедійних презентацій

Підготувати мультимедійну презентацію на одну із запропонованих нижче тем:

1. Загальна характеристика науки кримінології.
2. Співвідношення кримінології з юридичними науками.
3. Значення кримінології для формування світогляду юриста та її вплив на практику запобігання злочинності.
4. Дослідження злочинності у соціальному контексті.
5. Зовнішні та внутрішні характеристики злочинності.
6. Співвідношення соціального та біологічного в особі кримінального правопорушника
7. Причинність у кримінології.
8. Основи віктимологічної профілактики.
9. Джерела інформації, що використовуються при прогнозуванні злочинності.
10. Роль Національної поліції у запобігання фоновим злочинності явищам.
11. Взаємозв'язок пияцтва, алкоголізму з домашнім насильством і злочинністю у цій сфері.
12. Об'єкти та суб'єкти кримінологічного дослідження.
13. Психологічні методи, що використовуються в кримінологічних дослідженнях.
14. Обставини об'єктивного та суб'єктивного характеру, що впливають на віктимність жертви кримінального правопорушення.
15. Сутність біосоціальних теорій виникнення злочинності та їх представники.
16. Актуальні напрями запобігання кримінальним правопорушенням в умовах воєнного стану.
17. Використання сучасних технологій у запобіганні кримінальним правопорушенням.
18. Сучасні зарубіжні концепції причин злочинності.
19. Система державних органів, громадських формувань, що беруть участь у профілактиці дитячої злочинності.
20. Проблеми впровадження ювенальної юстиції в Україні.
21. Роль правоохоронних органів у профілактиці кримінальних правопорушень, що вчиняються дітьми.
22. Домашнє насильство як різновид гендерно зумовленого насильства.
23. Історичні аспекти проблеми домашнього насильства. Гендерні стереотипи.
24. Віктимологічна профілактика дитячої злочинності.
25. Віктимологічна профілактика домашнього насильства.
26. Роль віктимологічної профілактики в умовах воєнного стану.

Загальні методичні рекомендації:

Мультимедійна презентація містить текстові матеріали, фотографії, малюнки, слайд-шоу, звукове оформлення і дикторський супровід, аудіо та відеофрагменти і анімації.

1. При оформленні мультимедійної презентації необхідно дотримуватися єдиного стилю подання інформації.
  2. Всі слайди презентації повинні бути виконані в програмі Microsoft PowerPoint будь-якої версії в єдиному стилі.
  3. Розмір файлу повинен бути не більш ніж 2Мб, кількість слайдів 10-15.
  4. Має бути титульний, інформаційний та підсумковий слайди.
  5. Титульний слайд повинен відображати тему презентації і хто її виконав (прізвище, ім'я, навчальна група, курс, факультет).
  6. На підсумковому слайді вказується список використаних джерел та стислий висновок роботи.
  7. Формат слайдів. Параметри сторінки: - розмір слайдів - екран; орієнтація - альбомна; ширина - 24 см.; висота - 18см.; нумерація слайдів з «1».
  8. Формат видачі слайдів - «Презентація на екрані».
  9. Оформлення слайдів: шрифти для використання: TimesNewRoman, Arial, ArialNarrow. Не дозволяється змішувати різні типи шрифтів в одній презентації.
  10. Написання: звичайний, курсив, напівжирний; колір і розмір шрифту має бути підібраний так, щоб всі надписи чітко читати на обраному полі слайду.
  10. У титульному і підсумковому слайді використання анімаційних об'єктів не допускається.
  11. Слайди не переповнювати текстом.
  12. Використовувати прості слова та речення.
  13. Вимоги до інформації: науковість, логічність, доступність, однозначність, лаконічність, завершеність, достовірність, сучасність, достатність.
  14. Недопустимість граматичних та інших помилок.
  15. На одному слайді не рекомендується використовувати більш ніж 3 кольори: один для фону (світлий), другий для заголовку, третій для тексту.
  16. Таблична інформація вставляється до слайду як таблиця текстового процесора MS Word або табличного процесора MS Excel. Але не слід використовувати таблиці з великою кількістю даних.
  17. Діаграми готуються з використанням майстра діаграм табличного процесора MS Excel.
  18. Надписи до ілюстрованого матеріалу повинні відповідати його змісту.
  19. Файлу мультимедійної презентації надати ім'я та розширення ppt. Наприклад: Петренко А. С- petrenko_as.ppt або as_petrenko.ppt
- Примітка: у презентації розміщувати тільки оптимізовані (стислі) високої якості зображення.

5.2. Орієнтовний перелік питань для самостійної роботи

Тема 1. Поняття, предмет, методи і система кримінології.

Питання для самоконтролю:

1. Як виникла кримінологія? Передумови виникнення цієї науки.
2. У чому полягає наукове і практичне значення кримінології?
3. У чому полягає значення кримінології для Вашої майбутньої професії?
4. Що таке кримінологічне мислення і на чому воно базується?
5. Чи мають кримінологічні знання практичну цінність у повсякденному житті.
6. Основні періоди розвитку кримінології.
7. Позитивістський напрям у кримінології.
8. Відродження кримінологічної науки на початку 60-х років ХХст.

Тема 2. Злочинність і її основні характеристики.

Питання для самоконтролю:

1. Поняття злочинності, її види.

2. Основні показники злочинності.
3. Стан злочинності.
4. Рівень (коефіцієнти) злочинності.
5. Ціна злочинності.
6. Динаміка злочинності та її показники.
7. Структура та характер злочинності.
8. Географія злочинності.
9. Поняття латентної злочинності та методи її оцінки.

Тема 3. Причини та умови злочинності. Кримінологічне вчення про особу кримінального правопорушника.

Питання для самоконтролю:

1. Поняття особи кримінального правопорушника.
2. Межі визнання особи кримінального правопорушника в кримінології та кримінальному праві.
3. Основні кримінологічні ознаки особи кримінального правопорушника.
4. Соціально-демографічні ознаки особи кримінального правопорушника та їх значення.
5. Кримінально-правова характеристика особи кримінального правопорушника.
6. Соціально-рольові характеристики особи кримінального правопорушника.
7. Риси правової і моральної свідомості особи кримінального правопорушника.
8. Соціально-психологічна характеристика особи кримінального правопорушника.
9. Класифікація злочинців.
10. Типологія злочинців.
11. Поняття причин та умов злочинності в кримінології.
12. Поняття детермінації в кримінології.

Тема 4. Теорія запобігання злочинності.

Питання для самоконтролю:

1. Цілі та завдання запобіжної діяльності.
2. Рівні профілактики.
3. Класифікація профілактичних заходів.
4. Суб'єкти профілактики кримінальних правопорушень.

Тема 5. Кримінологічне вчення про жертву кримінального правопорушення.

Питання для самоконтролю:

1. Поняття віктимології.
2. Поняття жертви кримінального правопорушення.
3. Зв'язок «злочинець-потерпілий».
4. Комплексний підхід до класифікації жертв кримінального правопорушення.
5. Кримінально-правовий підхід до класифікації жертв кримінального правопорушення.
6. Значення класифікації і типології жертв.
7. Поняття, мета, цілі, завдання, принципи віктимологічної профілактики.
8. Рівні, методи і форми віктимологічної профілактики.

Тема 6. Фонові злочинності явища та засоби протидії їм.

Питання для самоконтролю:

1. Які явища в кримінології називають «фоновими»?
2. Що можна віднести до фонових явищ в сучасному українському суспільстві?
3. Чи можна визначати політичні негаразди в сучасній Україні як фонові явища?

4. Чи можна віднести до фонових явищ реформування правоохоронних органів?
5. Які процеси в суспільстві можна віднести до фонових явищ, що сприяють розвитку злочинності?
6. Чи можна боротися з фоновими явищами?
7. Чи можна подолати один раз і назавжди фонові явища?

Тема 7. Організація і методика кримінологічних досліджень.

Питання для самоконтролю:

7. Поняття кримінологічного дослідження.
8. Поняття кримінологічної інформації, її види.
9. Програма кримінологічного дослідження.
10. Соціологічні методи, які використовуються в кримінологічних дослідженнях.
11. Метод експертних оцінок.
12. Документальний метод в кримінології.

Тема 8. Кримінологічна характеристика та запобігання кримінальним правопорушенням, що вчиняються дітьми.

Питання для самоконтролю:

1. Групова злочинність дітей.
2. Неформальні молодіжні угруповання з антисуспільною спрямованістю.
3. Характеристика особи дитини-злочинця.
4. Особливості мотивації кримінальних правопорушень, що вчиняються дітьми.
5. Класифікація дітей злочинців.
6. Кримінальні правопорушення дітей з психічними аномаліями.
7. Криміногенні фактори побутового оточення та сфери дозвілля.
8. Недоліки діяльності правоохоронних органів щодо запобігання дитячої злочинності.
9. Роль умов життя і виховання, неформальних об'єднань, антисуспільної поведінки дорослих, дозвільних груп, а також засобів масової інформації у механізмі окремого кримінального правопорушення, вчиненого дитиною.
10. Основні засоби профілактики кримінальних правопорушень, що вчиняються дітьми.

6. Індивідуальні завдання

Підготовка рефератів

Загальні методичні рекомендації:

Реферат (доповідь) оформлюється у вигляді письмової роботи в обсязі 5-7 сторінок. Представляється на папері та електронному носії.

Приблизна тематика рефератів, доповідей (відповідно до структури навчальної дисципліни):

1. Загальна характеристика науки кримінології.
2. Співвідношення кримінології з юридичними науками.
3. Значення кримінології для формування світогляду юриста та її вплив на практику запобігання злочинності.
4. Історія кримінології.
5. Кримінологія в Україні.
6. Кримінологія у теоріях стародавніх філософів.
7. Дослідження злочинності у соціальному контексті.
8. Зовнішні та внутрішні характеристики злочинності.
9. Вивчення соціальних позицій, ролей та діяльності кримінального правопорушника.

10. Співвідношення соціального та біологічного в особі правопорушника.
11. Причинність у кримінології.
12. Причинність як взаємодія соціального середовища.
13. Зміст запобіжної діяльності.
14. Основи віктимологічної профілактики.
15. Основні напрями і засоби запобігання доведення до самогубства.
16. Джерела інформації, що використовуються при кримінологічному прогнозуванні злочинності.
17. Методи кримінологічного прогнозування злочинності.
18. Роль Національної поліції у запобігання фоновим злочинності явищам.
19. Взаємозв'язок пияцтва, алкоголізму з домашнім насильством і злочинністю у цій сфері.
20. Об'єкти та суб'єкти кримінологічного дослідження.
21. Психологічні методи, що використовуються в кримінологічних дослідженнях.
22. Обставини об'єктивного та суб'єктивного характеру, що впливають на віктимність жертви кримінального правопорушення.
23. Проблема суїциду у практичній діяльності органів Національної поліції.
24. Сутність біосоціальних теорій виникнення злочинності та їх представники.
25. Сучасні зарубіжні концепції причин злочинності.
26. Система державних органів, громадських формувань, що беруть участь у профілактиці дитячої злочинності.
27. Роль правоохоронних органів у профілактиці кримінальних правопорушень, що вчиняються дітьми.
28. Роль правоохоронних органів у профілактиці домашнього насильства.

7. Методи навчання та контролю

Під час освітнього процесу використовуються такі методи навчання: словесні, наочні, практичні, інноваційні. Методи контролю – усне та письмове опитування, практична перевірка, тестовий контроль тощо.

8. Форми та методи контролю, критерії оцінювання результатів навчання

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності здобувача вищої освіти при оцінюванні результатів поточного та підсумкового контролів, є такі:

- виконання всіх видів навчальної роботи, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни;
- глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих нормативних та доктринальних джерелах;
- вміння аналізувати явища, що вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку;
- характер відповідей на поставлені питання (чіткість, лаконічність, логічність, послідовність тощо);
- вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач;
- вміння аналізувати достовірність одержаних результатів.

8.1. Оцінювання результатів поточної роботи (завдань, що виконуються на практичних, семінарських та консультаціях, результати самостійної роботи осіб, що навчаються) рекомендується проводити за критеріями:

Завдання, задачі, роботи (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

- 0% - завдання не виконано;

- 40% - завдання виконано частково або невчасно, а відповідь містить суттєві помилки методичного характеру;
- 60% - завдання виконано повністю, але невчасно, а відповідь містить суттєві помилки у розрахунках або в методиці;
- 80% - завдання виконано повністю і вчасно, проте відповідь містить окремі несуттєві недоліки (розмірності, висновки, оформлення тощо);
- 100% - завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

8.2. Ситуаційні вправи, конкретні ситуації та інші завдання творчого характеру (% від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

- 0% - завдання не виконано;
- 40% - завдання виконано частково, висновки не аргументовані і не конкретні, звіт підготовлено недбало;
- 60% - завдання виконано повністю і вчасно, висновки містять окремі недоліки, судження особи, що навчається не достатньо аргументовані, звіт підготовлено з незначним відхиленням від вимог;
- 80% - завдання виконано повністю і вчасно, проте висновки містять окремі несуттєві недоліки несистемного характеру;
- 100% - завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

Форми поточного та підсумкового контролю

Для ефективної перевірки рівня засвоєння здобувачами знань, умінь і навичок з навчальної дисципліни використовують наступні методи контролю:

- 1) метод усного контролю;
- 2) метод письмового контролю;
- 3) метод тестового контролю;
- 4) метод програмованого контролю.

Для перевірки рівня засвоєння здобувачами знань, умінь і навичок з навчальної дисципліни використовують наступні форми контролю:

1) **Поточний контроль успішності** – це систематична перевірка знань здобувачів, яка проводиться викладачем на поточних заняттях відповідно до розкладу та відповідно до силабусу. Поточний контроль здійснюється на кожному занятті відповідно до конкретних цілей теми з метою перевірити ступінь та якість засвоєння матеріалу, що вивчається. В процесі поточного контролю оцінюється самостійна робота здобувачів щодо повноти виконання завдань, рівня засвоєння навчальних матеріалів, оволодіння практичними навичками аналітичної, дослідницької роботи та ін.

2) **Підсумковий контроль** – контроль навчальних досягнень здобувачів з метою оцінки якості освоєння ними програми навчальної дисципліни, що проводиться в період проміжної атестації у формі заліку. Мета підсумкового контролю – виявити засвоєння навчальної дисципліни в цілому, розуміння навчального матеріалу, взаємозв'язок змісту навчального матеріалу, логіку його засвоєння тощо.

8.3. Рейтингова система оцінювання результатів навчання

8.3.1. Нормативне підґрунтя встановлення рейтингу компетентності здобувачів

Нормативним підґрунтям встановлення рейтингу компетентності є Закон України «Про вищу освіту». Відповідно до статті 50 Закону України «Про вищу освіту» формами організації освітнього процесу є: 1) навчальні заняття; 2) самостійна робота; 3) практична підготовка; 4) контрольні заходи.

Розподіл балів, з яких формується рейтинг компетентності здобувача, відбувається між поточним контролем (60 балів) та підсумковим контролем (40 балів).

8.3.2. Рейтинг компетентності здобувачів з навчальної дисципліни

Рейтинг компетентності з навчальної дисципліни, що забезпечуються кафедрою включає *рейтинг компетентності з навчальної роботи* (аудиторна робота та самостійна робота) та *рейтинг компетентності з підсумкового контролю* (контрольні заходи). Що відповідає пропорції за 100-бальною шкалою.

Якщо здобувач виявляє бажання займатися науковою роботою то йому додатково до підсумкового рейтингу компетентності з дисципліни можуть бути зараховані *бали наукової роботи*. У разі зарахування додаткових балів за результатами наукової роботи загальний рейтинг компетентності здобувача з навчальної дисципліни не може перевищувати 100 балів¹.

Якщо сумарний рейтинг компетентності здобувача складає менше 60 балів він вважається таким, що має академічну заборгованість.

8.3.2.1. Рейтинг з навчальної роботи здобувача

Відповідно до структури навчального плану навчальна робота складається з *аудиторної роботи* (лекційні, семінарські заняття) і *самостійної роботи*.

Оцінювання компетентності з навчальної роботи здобувача з дисципліни здійснюється шляхом встановлення відповідного рівня знань за кожне навчальне заняття та виставлення балів від 2 до 5 (табл. 1).

Таблиця 1

Накопичення балів з тем за усі види робіт										Підсумковий контроль	Підсумкова кількість балів
Мах 60 б.										Мах 40 б.	Мах 100 б.
Тема 1.	Тема 2.	Тема 3.	Тема 4.	Тема 5.	Тема 6.	Тема 7.	Тема 8.	Тема 9.		Залік	
5	5	5	5	5	5	5	5	5		40	100

Важливо пам'ятати, що бали це не число, що отримуються в результаті вимірювань і обчислень, а приписане оціночне судження. Виставляючи бали, науково-педагогічний працівник має їх обґрунтувати, керуючись логікою та існуючими критеріями (табл. 2).

Таблиця 2

Характеристика оцінювання рівня компетентності здобувача

Бали	Критерій оцінювання компетентності
2²	Незадовільний рівень компетентності. У здобувача відсутні знання навчального матеріалу або він відмовляється відповідати на запитання, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни. Здобувач має <i>фрагментарні знання</i> , що базуються на попередньому досвіді. Не здатен формулювати визначення понять, класифікаційні критерії та тлумачити їхній зміст. Не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань.
3	Достатній рівень компетентності. Здобувач має <i>базові знання</i> з навчальної дисципліни. Формулює юридичні поняття, класифікаційні критерії,

¹Тобто даний рейтинг є додатковим і у разі перевищення 100 бальної шкали зменшується на ту кількість балів як і її перевищують. Наприклад, *рейтинг компетентності з навчальної роботи* (аудиторна робота та самостійна робота) – 55 балів, *рейтинг компетентності з підсумкового контролю* (контрольні заходи) – 35 балів, *рейтингові бали за наукову роботу* – 20 балів, сума 55+35+20=110, *загальний рейтинг компетентності здобувача вищої освіти* - 100 балів.

²Здобувачу слід пам'ятати, що отримання зазначеного балу негативно впливає на загальний рейтинг компетентності і може привести до академічної заборгованості.

	але допускає інтерпретаційні помилки. Може виокремити ознаки явища та їх охарактеризувати (риси, властивості, аспекти). Відповідь надається за одним джерелом навчальної літератури. При відтворенні знань застосовує репродуктивний тип мислення, відсутнє системне викладення навчального матеріалу. Не вміє доказово обґрунтовувати свої судження, допускає неточності при використанні знань для вирішення практичних завдань.
4	Добрий рівень компетентності. Здобувач має <i>грунтовні знання</i> навчального матеріалу, але під час відповіді допускає незначні помилки. Володіє категоріально-понятійним апаратом та здатен використовувати знання для вирішення практичних завдань. Може охарактеризувати склад (зміст) явища (або внутрішню побудову явища) та його елементів. Може обґрунтувати призначення явища, яке конкретизується у його функціях (напрямках впливу на інші явища). Може навести подібність та відмінність з іншими спорідненими та протилежними явищами. Відповідь надається за декількома джерелами навчальної літератури, з посиланням на нормативно-правові акти та наведенням прикладів. При відтворенні знань застосовує продуктивний тип мислення.
5	Відмінний рівень компетентності. Здобувач має <i>системні знання</i> глибоко і повно засвоїв увесь навчальний матеріал, в якому легко орієнтується, володіє категоріально-понятійним апаратом, вміє пов'язувати теорію з практикою, вирішувати практичні завдання, висловлювати і обґрунтовувати свої судження. Може навести особливості інтерпретації правових явищ в різних теоріях, загальне та відмінне в різних позиціях вчених, як в національному так і в міжнародному та європейському праві (в межах часу, предмету, простору). Здатен обґрунтувати перспективи розвитку правових явищ в Україні. Відповідь надається на основі знань державних програм, концепцій, проектів нормативно-правових актів, а також наукових досліджень вітчизняних та закордонних вчених. Даний рівень компетентності передбачає грамотний, логічний виклад відповіді (як в усній, так і в письмовій формі), якісне зовнішнє оформлення. При відтворенні знань застосовує евристичний тип мислення.

Рейтинг компетентності з навчальної роботи здобувача з дисципліни, визначається шляхом встановлення середньоарифметичного балу здобувача, отриманого на семінарських та практичних заняттях з урахуванням роботи на лекційних заняттях та самостійної роботи протягом опанування навчальної дисципліни та помноженого на коефіцієнт K_1 ($K_1=60:5=12$) з округленням результату до цілого числа.

Середній бал здобувача визначається шляхом додавання усіх балів отриманих на семінарських та практичних заняттях з урахуванням роботи на лекційних заняттях та самостійної роботи протягом опанування навчальної дисципліни, поділених на кількість відповідей здобувача з округленням результату до десятих (наприклад 3,8 або 4,5)³. При визначенні середнього балу здобувача необхідною умовою його зарахування є те, що відповідні бали мають бути отримані здобувачем не менше як на 50% занять з навчальної роботи. У разі не виконання зазначеної умови або коли середньоарифметичний бал здобувача менший 2,5 здобувач вважається таким, що має академічну заборгованість яку зобов'язаний

³Наприклад, з дисципліни навчальним планом передбачено 5 семінарських та практичних занять. Для того щоб не мати академічної заборгованості здобувач має відповідати більше ніж на 50% занять тобто на 3 парах. Отже, виконуючи зазначену вимогу він працював на першому занятті і отримав 3 бали, на другому занятті він не підготувався і отримав 2 бали (які в подальшому пересклав на 4), на третьому занятті здобувач був відсутній з поважної причини, отримав «Н», яку в подальшому пересклав на 3 бали, на останньому – 4 бали. Середньоарифметичний бал складає загальна сума балів поділена на кількість оцінок $(3+2+4+3+4):5=3,2$. Відповідно рейтинг компетентності з навчальної роботи здобувача буде $3,2 \times 12 = 38,4 \approx 38$.

ліквідувати шляхом відпрацювання тем програми навчальної дисципліни з яких не має відповідних балів.

8.3.2.2. Рейтинг з підсумкового контролю здобувачів

Відповідно до навчального плану підсумковий контроль із навчальної дисципліни «Кримінально-виконавче право», що забезпечуються кафедрою передбачений у формі заліку (для заочної форм навчання).

Підсумковий контроль із перевірки компетентності з навчальних дисциплін, що забезпечуються кафедрою складається письмово або усно за білетами підсумкового контролю які пропонуються здобувачу. Максимальна кількість балів з підсумкового контролю здобувачів становить 40 балів.

Кількість білетів підсумкового контролю має перевищувати кількість здобувачів у навчальній групі не менше ніж на 5 одиниць. Кількість питань в білеті підсумкового контролю з навчальних дисциплін визначається кафедрою з урахуванням специфіки дисципліни⁴.

Оцінювання компетентності здобувача під час підсумкового контролю здійснюється шляхом встановлення відповідного рівня знань за кожне питання. Виставляючи рівень компетентності, науково-педагогічний працівник має його обґрунтувати, керуючись логікою та існуючими критеріями (табл. 2).

Рейтинг компетентності з підсумкового контролю здобувача визначається шляхом встановлення середньоарифметичного балу здобувача отриманого за кожне питання білету підсумкового контролю помножене на коефіцієнт K_2 ($K_2=40:5=8$) з округленням результату до цілого числа.

Середньоарифметичний бал здобувача з підсумкового контролю визначається шляхом додавання усіх балів отриманих за кожне питання білету підсумкового контролю поділених на кількість питань білету з округленням результату до десятих (наприклад 3,8 або 4,5)⁵.

8.3.3. Рейтинг наукової роботи здобувача

За результатами семестрової наукової роботи здобувача його рейтинг компетентності з дисципліни може бути підвищений з урахуванням рівнів результативності такої роботи.

Рейтингові бали за наукову роботу здобувачів нараховуються з урахуванням рівнів результативності цієї роботи. Відповідні значення рівнів та додаткові бали визначаються згідно з таблицею (табл. 3).

Таблиця 3

Характеристика оцінювання рівня творчих досягнень здобувача

Результати творчої роботи здобувача	Рівень результативності та додаткові бали
Стаття у факультетському (інститутському) збірнику, призове місце на конкурсі наукових робіт здобувачів (здобувачів, студентів) факультету (інституту), приз за експонат на виставці здобувачських (студентських) робіт, доповідь на факультетській (інститутській)	I рівень, факультетський (інститутський) – 5 балів

⁴Наприклад, два теоретичних питання, одне практичне, одне питання з переліку питань що виноситься на самостійну роботу.

⁵Наприклад, здобувач відповідаючи на білет підсумкового контролю за перше питання отримав 3 бали, за друге 4 бали, за третє 5 балів, за четверте 2 бали. Відповідно його загальний рейтинг з підсумкового контролю за результатами складання заліку буде $((3+4+5+2):4) \times 8 = 28$. Або інший приклад, здобувач відповідаючи на білет підсумкового контролю за перше питання отримав 3 бали, за друге 4 бали, за третє 5 балів. Відповідно його загальний рейтинг з підсумкового контролю за результатами складання заліку буде $((3+4+5):3) \times 8 = 32$. Або ще приклад, здобувач відповідаючи на білет підсумкового контролю за перше питання отримав 4 бали, за друге 5 балів. Відповідно його загальний рейтинг з підсумкового контролю за результатами складання заліку буде $((4+5):2) \times 8 = 36$.

Результати творчої роботи здобувача	Рівень результативності та додаткові бали
науковій конференції та ін.	
Ті ж досягнення на заходах академічного рівня, прийняття до розгляду заявки на патент та ін.	II рівень, академічний – 10 балів
Ті ж досягнення на заходах міжвузівського рівня чи МОН, МВС декілька досягнень II рівня, участь у республіканських виставках, національних олімпіадах, отримання державного патенту, заявка на закордонне патентування.	III рівень, міністерський, міжвузівський – 15 балів
Статті в міжнародних збірниках та журналах, доповіді на міжнародних конференціях і семінарах, участь у міжнародних олімпіадах, конкурсах та виставках, отримання закордонного патенту.	IV рівень, міжнародний – 20 балів

8.4. Фіксація результатів компетентності здобувача

Для занесення результатів компетентності здобувача у відомість обліку успішності, залікову книжку здобувача використовується таблиця співвідношення між рейтингом здобувача та ECTS оцінками (табл. 4).

Таблиця 4

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	зараховано	A	відмінне виконання
85-89	зараховано	B	вище середнього рівня
75-84		C	загалом хороша робота
66-74		D	непогано
60-65	не зараховано	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
35-59		Fx	необхідне перескладання
1-34		F	необхідне повторне вивчення курсу

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає дисципліна та з урахуванням дистанцій

9.1. Під час проведення занять в очному (offline) режимі використовуються наступні засоби програмного забезпечення:

інтерактивні, мультимедійні проектори, комп'ютери, планшети, інтерактивна дошка.

9.2. Під час проведення занять в змішаний (blended) режимі використовуються наступні засоби програмного забезпечення:

доступ до дистанційних навчальних курсів дисциплін на офіційному вебпорталі НАВС через мережу Інтернет.

9.3 Під час проведення занять без очної складової в дистанційному режимі (online) за вибором викладача використовується:

програмне забезпечення через мережу Інтернет.

10. Перелік питань для підсумкового контролю з навчальної дисципліни

Перелік контрольних питань формується відповідно до структури програми навчальної дисципліни і містить наступні питання:

1. Поняття і предмет кримінології як соціально-правової науки.
2. Методологія і методи кримінологічних досліджень.
3. Місце кримінології у системі наук, її зв'язок з юридичними та іншими науками.
4. Система науки кримінології.
5. Зародження та розвиток кримінологічної думки.
6. Класичний напрям (школа) у кримінології.
7. Антропологічний напрям (школа) у кримінології.
8. Соціологічний напрям (школа) у кримінології.
9. Стан та розвиток вітчизняної кримінології в 20-30 роках ХХ ст.
10. Сучасний стан та розвиток кримінологічної думки в Україні.
11. Поняття злочинності, її види.
12. Основні показники злочинності.
13. Кількісні показники злочинності.
14. Якісні показники злочинності.
15. Кількісно-якісні показники злочинності.
16. Рівень та коефіцієнти злочинності.
17. Динаміка злочинності, показники динаміки.
18. Структура та характер злочинності.
19. Географія злочинності.
20. Поняття латентної злочинності.
21. Види та рівні латентної злочинності.
22. Детермінанти штучної латентної злочинності.
23. Методи та значення виявлення латентної злочинності.
24. Основні тенденції злочинності в Україні.
25. Поняття особи кримінального правопорушника та межі її вивчення у кримінології та кримінальному праві.
26. Основні кримінологічні ознаки особи кримінального правопорушника.
27. Соціально-демографічні ознаки особи кримінального правопорушника та їх значення.
28. Кримінально-правова характеристика особи кримінального правопорушника.
29. Соціально-рольові характеристики особи кримінального правопорушника.
30. Морально-психологічні ознаки особи кримінального правопорушника.
31. Класифікація злочинців.
32. Типологія злочинців.
33. Практичне значення кримінологічного аналізу особи кримінального правопорушника.
34. Співвідношення соціального і біологічного в особі кримінального правопорушника.
35. Поняття причин та умов злочинності у кримінології.
36. Поняття детермінації у кримінології.
37. Значення вивчення причинності у кримінології.
38. Класифікація причин злочинності.
39. Причини та умови злочинності в Україні на сучасному етапі її розвитку.
40. Поняття профілактики злочинності та суміжні поняття.

41. Цілі та завдання запобіжної діяльності.
42. Рівні профілактики.
43. Класифікація профілактичних заходів.
44. Суб'єкти профілактики кримінальних правопорушень.
45. Поняття профілактики злочинності. Види профілактики.
46. Система профілактики злочинності. Об'єкти кримінологічної профілактики. Суб'єкти запобіжної діяльності.
47. Класифікація загальних, спеціальних та індивідуальних заходів запобігання кримінальним правопорушенням.
48. Форми і методи кримінологічного запобігання кримінальним правопорушенням органами і підрозділами Національної поліції.
49. Взаємодія органів Національної поліції з іншими суб'єктами профілактики і, зокрема, з громадськими формуваннями.
50. Поняття структури та види профілактичної діяльності.
51. Поняття та види загальної профілактики злочинності.
52. Зміст, види та вимоги до індивідуальної профілактики кримінальних правопорушень.
53. Чинники, що зумовлюють успішність профілактики злочинності.
54. Організаційні засади, методи та форми профілактики злочинності.
55. Інформаційне забезпечення профілактичної діяльності. Поняття і методи кримінологічного прогнозування.
56. Правове забезпечення профілактичної діяльності.
57. Поняття, функції, види кримінологічного прогнозування.
58. Основи кримінологічного планування.
59. Види кримінологічного планування.
60. Основні розділи плану запобігання та протидії злочинності.
61. Використання кримінологічних прогнозів у плануванні заходів запобігання та протидії злочинності.
62. Поняття, цілі і завдання кримінологічного дослідження
63. Організація кримінологічних досліджень. Етапи кримінологічних досліджень.
64. Програма кримінологічного дослідження.
65. Об'єкти та суб'єкти кримінологічного дослідження.
66. Поняття кримінологічної інформації, її види.
67. Кримінологічна інформація: джерела, основні вимоги, які пред'являються до неї. Методи пізнання джерел інформації.
68. Методика дослідження злочинності.
69. Соціологічні методи, які використовуються в кримінологічних дослідженнях.
70. Психологічні методи, що використовуються в кримінологічних дослідженнях.
71. Статистичні методи, що використовуються в кримінологічних дослідженнях.
72. Становлення віктимології як самостійного напрямку кримінологічних досліджень.
73. Поняття жертви кримінального правопорушення та його співвідношення з поняттям «потерпілий».
74. Зв'язок «злочинець-потерпілий».
75. Віктимна поведінка жертви кримінального правопорушення.
76. Комплексний підхід до класифікації жертв кримінального правопорушення.
77. Кримінально-правовий підхід до класифікації жертв кримінального правопорушення.
78. Значення класифікації і типології жертв кримінального правопорушення.
79. Поняття віктимологічної профілактики.
80. Поняття суїцидальної поведінки.
81. Механізм суїцидальної поведінки.

82. Рівні віктимологічної профілактики.
83. Система суб'єктів віктимологічної профілактики.
84. Віктимологічний захист та допомога жертвам кримінальних правопорушень.
85. Роль правоохоронних органів у профілактиці кримінальних правопорушень, що вчиняються дітьми.
86. Причини і умови дитячої злочинності.
87. Причини та умови домашнього насильства.
88. Роль правоохоронних органів у профілактиці домашнього насильства.

11. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Бесчастний В. М. Кримінологічне забезпечення протидії злочинності в Україні : монографія. Харків, 2017. 360 с.
2. Велика українська кримінологічна енциклопедія. У 2 т. Т. 1: А-Л / редкол.: В. В. Сокуренько (голова), О. М. Бандурка (співголова) та ін. ; наук. ред. О. М. Литвинов. Харків : Факт, 2021. 872 с.
3. Велика українська кримінологічна енциклопедія. У 2 т. Т. 2: М-Я / редкол.: В. В. Сокуренько (голова), О. М. Бандурка (співголова) та ін. ; наук. ред. О. М. Литвинов. Харків : Факт, 2021. 912 с.
4. Кримінологія: підручник / О.М. Джужа, В.В. Василевич, В.В. Черней, С.С. Чернявський та ін.; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. В.В. Чернея; за наук. ред. д-ра юрид. наук, проф. О.М. Джужі. Київ: ФОП Маслаков, 2020. 612 с. URL: https://fpk.in.ua/images/biblioteka/4bac_pravo/Kryminolohiya-Cherney.pdf
5. Кримінологія: підручник / Б. М. Головкін, В. В. Голіна, О. В. Лисодєд та ін.; за заг. ред. Б.М. Головкіна. Харків: Право, 2020. 384 с. URL: <https://surl.lt/xuycqh>
6. Кримінологія: підручник / А. М. Бабенко, О. Ю. Бусол, О. М. Костенко та ін.; за заг. ред. Ю.В. Нікітіна, С. Ф. Денисова, Є. Л. Стрельцова. 2-ге вид., перероб. та допов. Харків: Право, 2018. 416 с. URL: https://fpk.in.ua/images/biblioteka/4bac_pravo/Kryminolohiya.pdf
7. Кримінологія (Загальна частина) : навч. посіб. / [І. О. Бандурка, О. М. Литвинов, Ю. В. Орлов та ін.]; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. Ю. В. Орлова ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ.– Харків : ХНУВС, 2025.– 616 с. URL: <https://surl.lt/xuycqh>
8. Кримінологія: Практично-ситуаційні завдання: Навчальний посібник / Упорядники: Кулакова Н.В., Левченко Ю.О., Бурлака Т.В., Расюк Е.В. та ін. – К., 2023. – 50 с. URL: <https://elar.navs.edu.ua/server/api/core/bitstreams/7d7e24e6-da43-4059-9aa2-809117280df4/content>
9. Зменшення можливостей вчинення злочинів: стратегічний підхід : монографія / за заг. ред. В. В. Голіни. – Харків : Право, 2020. – 287 с. <https://surl.li/tqtkkl>
10. Орлов Ю. В. Злочинність і протидія їй в умовах війни: кримінально-правовий та кримінологічний виміри : монографія. Харків : Право, 2023. 260 с.
11. Сокуренько В. В. Сучасний стан та перспективи розвитку української кримінології. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2023. Т. 30. № 3. С. 336–356.

Додаткові джерела

1. Бандурка О. М., Бандурка І. О. Злочинність і сучасність : монографія. Х. : ХНУВС, Майдан, 2020. 408 с.
2. Бандурка О. М., Литвинов О. М. Роль держави у подоланні криміналізму. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2019. № 1 (20). С. 40–48.
3. Бандурка О. М., Литвинов О. М. Ситуаційний аналіз системи протидії злочинності. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2021. № 2 (25). С. 63–71.
4. Бесчастний В. М. Кримінологічний аналіз стану злочинності в Україні. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 1. С. 207–213.

5. Бесчастний В. М. Методи інформаційного забезпечення як інструментарій збору та обробки інформації про злочинність. *Право і суспільство*. 2017. № 1. С. 206–212.
6. Бесчастний В. М. Напрями удосконалення інформаційного забезпечення у протидії злочинності. *Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика)*. 2016. № 1 (36). С. 24–28.
7. Бесчастний В. М. Принципи організаційного забезпечення протидії злочинності. *Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика)*. 2016. № 2 (37). С. 23–27
8. Бобровник, К. Л. Значення принципів кримінально-виконавчого законодавства для виправлення та ресоціалізації засуджених, які відбувають покарання у виправних колоніях мінімального рівня безпеки. *Київський часопис права*. 2024 № 4. С. 90–95.
9. Богатирьова О. І., Олефір Л. І. Застосування пробації в Україні: теорія і практика: навч. посіб. / за ред. проф. І. Г. Богатирьова. Чернігів: Десна Поліграф, 2019. 208 с.
10. Василевич В. В. Кримінологічна політика України : монографія. К. : Нац. акад. внутр. справ, 2020. 435 с.
11. Гладкова Є. О. Стратегія й тактика протидії наркозлочинності в Україні : монографія. Харків : Діса плюс, 2019. 464 с.
12. Голіна В. В. Стратегія зменшення можливостей вчинення злочинів у системі запобігання злочинності. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2017. № 3 (17). С. 70–79.
13. Данильченко Ю. Б. Тероризм: феномен, детермінація, протидія : монографія. Харків : Золота миля, 2018. 478 с.
14. Джужа А. О. Віктимологічні засади запобігання злочинам в Україні: теорія та практика: монографія. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2017. 416 с.
15. Довбань І. М. Концептуальні засади запобігання злочинам, що вчиняються державними службовцями в Україні : монографія. К. : Вид-во «ФОП Кандиба Т. П.», 2020. 424 с.
16. Дрьомін В. М. Кримінологічний вимір теорії діяльності. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 12. С. 253–257.
17. Дундич Л. В., Орлов Ю. В. Політико-кримінологічна модель державно-приватного партнерства. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2021. № 2 (25). С. 158–174.
18. Йосипів А. О. Маргінальні групи як об'єкт кримінологічного дослідження : монографія. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 437 с.
19. Кожушко С. О. Протидія злочинності в оборонно-промисловому комплексі України : монографія / за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. О. М. Литвинова ; Кримінологічна асоціація України. Харків : Факт, 2022. 185 с.
20. Колодяжний М. Г. Стратегія зменшення можливостей вчинення злочинів: поняття, принципи, значення. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2017. № 1 (15). С. 93–99.
21. Колодяжний М. Г. Стратегія зменшення можливостей учинення злочинів: зарубіжні реалії, перспективи запровадження в Україні : монографія. Х. : Право, 2018. 228 с.
22. Колодяжний М. Г. Сучасний зарубіжний досвід громадського впливу на злочинність : монографія ; за ред. В. В. Голіни. Х. : Право, 2017. 252 с.
23. Костенко О. М. Основи соціально-натуралістичної юриспруденції та кримінології : монографія. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2021. 140 с.
24. Кримінологічна теорія розбитих вікон і модель взаємодії поліції та громади у запобіганні кримінальним правопорушенням : інформ.-аналіт. огляд / О. В. Копан, А. А. Вознюк, Д. М. Тичина, В. Л. Костюк, В. Г. Сюравичик. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2021. 54 с.
25. Леган І. М. Міжнародне співробітництво у сфері запобігання та протидії транснаціональній злочинності : монографія. Чернігів : НУ «Чернігівська політехніка», 2021. 328 с.
26. Литвинов О. М., Орлов Ю. В. Антипостмодерн: кримінологічні етюди. Харків : Право, 2020. 280 с.
27. Литвинов О. М., Орлов Ю. В. Кримінологія «свого» часу: наукові розвідки. Харків : Право, 2021. 316 с.
28. Литвинов О. М., Орлов Ю. В. Нариси з кримінології постмодерну. Х. : Право, 2019. 278 с.

29. Маршуба М. О. Взаємозв'язок стратегій «community policing» і зменшення можливостей учинення злочинів. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2018. Вип. 35. С. 44–54.
30. Машлякевич Д. С., Литвинов О. М. Стратегії запобігання і протидії корупції в Україні : монографія / За аг. ред. д-ра юрид. наук, проф. О. М. Литвинова. Х. : ТОВ «В деле», 2016. 260 с.
31. Мозоль С. А. Загальна характеристика та види об'єктів кримінологічної безпеки. *Право і безпека*. 2017. № 4 (67). С. 117–122.
32. Мозоль С. А. Заходи забезпечення кримінологічної безпеки. *Європейські перспективи*. 2018. № 2. С. 102–107.
33. Науково-практичний коментар до Закону України «Про пробацію» / Автухов К. А. та ін. ; ред.: О. Л. Копиленко, Є. Ю. Бараш; Ін-т кримін.-викон. служби та ін. Київ: Кандиба Т. П., 2019. 114 с.
34. Носач А. В. Захист державного суверенітету і територіальної цілісності України: кримінологічне дослідження : монографія. Харків : Золота миля, 2020. 372 с.
35. Орлов Ю. В. Картографія російського фашизму: кримінологічно-психоаналітична розмітка. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2022. № 2 (27). С. 68–103.
36. Орлов Ю. В. *Trauma studies* у фокусі кримінологічного аналізу (український контекст). *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2020. № 2 (23). С. 11–31.
37. Орлов Ю. В. Дискурсивний простір злочинності. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2018. № 1 (18). С. 126–136.
38. Орлов Ю. В. Дискурсивно-перцептивні механізми детермінації злочинності. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2018. № 2 (19). С. 176–184.
39. Орлов Ю. В. Дискурсивно-перцептивні механізми детермінації злочинності (закінчення статті). *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2019. № 1 (20). С. 99–107.
40. Орлов Ю. В. Злочини проти людяності в контексті збройного конфлікту в Україні: визначення, проблеми розмежування із суміжними складами злочинів. *Право і безпека*. 2023. № 1 (87). С. 99–112. DOI: <https://doi.org/10.32631/pb.2023.1.09>.
41. Орлов Ю. В. Злочинність і час: онтологія та метафізика кримінологічного аналізу. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2019. Спецвипуск. С. 144–154. URL: http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/6038/Zlochynnist_i_chas_ontolohiia_i_metafizyka_Orlov_Y_2019.pdf?sequence=1&isAllowed=y
42. Орлов Ю. В. Криміналізація діянь в умовах соціального неадеквату: симптоми та чинники // Кримінальне право в умовах глобалізації суспільних процесів: традиції та новації : Матер. міжнар. наук.-практ. круглого столу (м. Харків, 15 травня 2020 р.) / Нац. ун-т «Національна юридична академія імені Ярослава Мудрого», Харків. цац. ун-т імені В. Н. Каразіна, Харків. нац. ун-т внутр. справ, Харків, 2020. С. 270–274.
43. Орлов Ю. В. Кримінальний акціонізм : від символічності суб'єкта та суб'єктивізації символу. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2022. № 1 (26). С. 49–61.
44. Орлов Ю. В. Кримінологічні орієнтації в стратегії перехідного правосуддя для України : картографія колективних травм війни. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2023. № 2 (29). С. 107–121. DOI: <https://doi.org/10.32631/vca.2023.2.08>.
45. Орлов Ю. В. Модуси буття злочинності: матриця кримінологічно-екзистенціального аналізу. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2021. № 1 (24). С. 85–105.
46. Орлов Ю. В. Повоєнний транзит України: матриця криміногенних ризиків перехідного правосуддя. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2024. № 2 (32). С. 180–231.
47. Орлов Ю. В. Політико-кримінологічна теорія протидії злочинності : монографія. Х. : Діса Плюс, 2016. 656 с.
48. Орлов Ю. В. Постмодерна кримінологія : основні гносеологічні орієнтири. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2019. № 2 (21). С. 13–24.
49. Орлов Ю. В. Постмодерна кримінологія: основні гносеологічні орієнтири. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2019. № 2 (21). С. 13–24.
50. Орлов Ю. В. Прогнозовані ризики загострення кримінологічної обстановки: вплив воєнних та антивоєнних факторів // Вивчення криміногенної ситуації в Україні та прогнозування її

подальшої динаміки (вплив воєнних факторів) : науково-практичний круглий стіл (м. Київ, 7 вересня 2022 року) : збірник матеріалів / [редкол. : Вербенський М. Г., Опришко І. В., Кулик О. Г. та ін.]. Київ : ДНДІ МВС України; Харків : Мачулін. 2022. С. 96–100.

51. Орлов Ю. В. Психоаналіз в кримінології : горизонти можливого. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2021. № 2 (25). С. 72–85.

52. Орлов Ю. В. Ресентимент: шлях від жертвовності до злочинності. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2020. № 1 (22). С. 140–151.

53. Орлов Ю. В. Сутність та поняття злочинності : від фрагментації до інтеграції наукового знання. *Форум права: електрон. наук. фахове вид.* 2017. № 5. С. 271–278. URL : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2017_5_43.pdf.

54. Орлов Ю. В. Тенденції у змінах криміногенної обстановки в Україні в умовах війни: від ординарної злочинності до кримінального радикалізму. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2023. № 1 (28). С. 108–1023. DOI: <https://doi.org/10.32631/vca.2023.1.09>

55. Орлов Ю. В. Фронтір як категорія кримінологічного дискурсу. *Архів кримінології та судових наук*. 2020. № 1. С. 98–108. URL: http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/9512/Frontyr%20yak%20katehoriia%20kriminolohichnoho%20dyskursu_Orlov_2020.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

56. Орлов Ю. В., Дундич Л. В. Кримінологічні засади перехідного правосуддя для України : зони криміногенних ризиків. *Право і безпека*. 2022. № 1 (84). С. 124–132.

57. Орлов Ю. В., Ковальов С. С. Кримінальні правопорушення на ґрунті ненависті : актуалізовані війною виклики для України та Європейського Союзу // Кримінальна політика Європейського Союзу та України: проблеми інтеграції : Матер. міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (м. Харків, 28 листопада 2022 р.) / Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна. Харків, 2022. С. 90–94.

58. Орлов Ю. В., Яценко А. М. Контроль над обігом вогнепальної зброї як елемент кримінологічної безпеки в концепції перехідного правосуддя для України. *Право і безпека*. 2024. № 2. С. 76–86.

59. Пенітенціарна кримінологія : підручник / І. Г. Богатирьов, А. В. Боровик, О. М. Джу́жа, Д. М. Тичина та ін. Одеса : «Гельветика», 2022. 464 с.

60. Сазонов В. В. Забезпечення економічної безпеки України: кримінологічний аналіз : монографія. Х. : Панов, 2020. 376 с.

61. Сокурєнко В. В. Воєнно-агресивна злочинність у фокусі кримінолого-екзистенціального аналізу : ситуація російсько-української війни. *Вісник ЛННІ імені Е. О. Дідорєнка*. 2023. Вип. 4 (104). С. 86–97.

62. Сокурєнко В. В. Кримінологічні засади протидії воєнно-агресивній злочинності в контексті збройного конфлікту в Україні : монографія. Харків : Право, 2024. 576 с.

63. Сокурєнко В. В. Стабілізаційно-транзитивна стратегія протидії злочинності на деокупованих територіях України. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2022. № 2 (27). С. 9–18.

64. Титарєнко О. О. Державне програмування протидії злочинності в Україні : монографія. Х. : Промарт, 2019. 695 с.

65. Тичина Д. М. Запобігання домашньому насильству в Україні : монографія. Київ : «Видавництво Людмила», 2023. 612 с.

66. Тичина Д. М. Національна поліція України у системі суб'єктів запобігання злочинам. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2016. № 2 (13). С. 154–163.

67. Фукуяма Ф. Ідентичність. Потреба в гідності й політика скривдженості / Пер. з англ. Т. Сахно. К. : Наш Формат, 2020. 192 с.

68. Храмов О. М. Кримінально-правове та кримінологічне забезпечення охорони особи від насильства : монографія. Х. : НікаНова, 2015. 472 с.

69. Швець Ю. В. Національні санкційні механізми в системі протидії незаконному обігу активів: кримінологічний аналіз. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2025. № 1 (34). С. 5–33.

70. Шкуро В. В. Суїцидальність в Україні: кримінологічна характеристика та протидія : монографія / За наук. ред. д-ра юрид наук., доц-та Ю.В. Орлова ; Кримінологічна асоціація України. Харків : Діса Плус, 2017. 262 с.

Нормативні акти

1. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. - <http://zakon.rada.gov.ua>;
2. Закон України від 15.11.2017 № 794-VII «Про Кабінет Міністрів України» - <http://zakon.rada.gov.ua>.
3. Закон України від 21.06.2018 № 2469-VIII «Про основи національної безпеки України» - <http://zakon.rada.gov.ua>;
4. Закон України від 16.09.2014 № 1682-VII «Про очищення влади» - <http://zakon.rada.gov.ua>;
5. Закон України від 02.10.1996 № 393/96-ВР «Про звернення громадян» - <http://zakon.rada.gov.ua>;
6. Закон України від 30.06.1993 № 35- ВР «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю»./ Відомості Верховної Ради України - <http://zakon.rada.gov.ua>;
7. Закон України від 14.10.2014 № 1698-VII «Про Національне антикорупційне бюро України» - <http://zakon.rada.gov.ua>;
8. Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII «Про Національну поліцію» - <http://zakon.rada.gov.ua>;
9. Закон України від 26.04.2001 № 2402-III «Про охорону дитинства» - <http://zakon.rada.gov.ua>;
10. Закон України від 24.01.1995 № 20/95-ВР «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей» - <http://zakon.rada.gov.ua>;
11. Закон України від 07.12.2017 № 2229-VIII «Про запобігання та протидію домашньому насильству» - <http://zakon.rada.gov.ua>;
12. Закон України від 4.02.2004 №1433 - IV «Про ратифікацію Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності та протоколів, що її доповнюють (Протоколу про попередження і припинення торгівлі людьми, особливо жінками і дітьми, і покарання за неї і Протоколу проти незаконного ввозу мігрантів по суші, морю і повітряю)» - <http://zakon.rada.gov.ua>;
13. Указ Президента України від 30.09.2019 № 722/2019 «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року»- <http://zakon.rada.gov.ua>;
14. Указ Президента України від 11.08.2021 № 347/2021 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 11 серпня 2021 року "Про Стратегію економічної безпеки України на період до 2025 року»- <http://zakon.rada.gov.ua>;
15. Указ Президента України від 25.03.2021 № 121/2021 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 25 березня 2021 року "Про Стратегію воєнної безпеки України»- <http://zakon.rada.gov.ua>;
16. Постанова КМ України від 22.08.2018 № 654 «Про затвердження Типового положення про мобільну бригаду соціально-психологічної допомоги особам, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі» - <http://zakon2.rada.gov.ua>;
17. Постанова КМ України від 20.03.2019 № 234 «Про затвердження Порядку формування, ведення та доступу до Єдиного державного реєстру випадків домашнього насильства та насильства за ознакою статі» - <http://zakon2.rada.gov.ua>;
18. Постанова КМ України від 22.08.2018 № 658 «Про затвердження Порядку взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі» - <http://zakon2.rada.gov.ua>;
19. Постанова КМ України від 3.10.2018 № 800 «Деякі питання соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, у тому числі таких, що можуть загрожувати їх життю та здоров'ю» - zakon.rada.gov.ua;

20. Розпорядження КМ України від 10 жовтня 2018 р. № 728-р «Про схвалення Концепції Державної соціальної програми запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі на період до 2023 року» - <http://zakon2.rada.gov.ua>;

21. Наказ Генеральної прокуратури України № 139 від 06.04.2016 «Про затвердження Положення про порядок ведення Єдиного реєстру досудових розслідувань» - <http://mvs.gov.ua/mvs>;

22. Наказ МВС України від 28.07.2017 № 650 «Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції» - zakon.rada.gov.ua;

23. Наказ МВС України від 3 липня 2017 № 560 «Про організацію діяльності приймальників-розподільників для дітей органів Національної поліції України» - zakon.rada.gov.ua;

24. Наказ МВС України від 08.02.2019 № 100 «Про затвердження Порядку ведення єдиного обліку в органах (підрозділах) поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події» - zakon.rada.gov.ua;

25. Наказ МВС України від 06.07.2017 № 570 «Про організацію діяльності органів досудового розслідування Національної поліції України» - zakon.rada.gov.ua;

26. Наказ МВС України від 07.07.2017 № 575 «Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні» - zakon.rada.gov.ua;

27. Наказ МВС від 15.09.2014 № 948 «Про затвердження Інструкції про роботу з громадськими формуваннями з охорони державного кордону» - zakon.rada.gov.ua.

28. Наказ МВС України від 19.12.2017 №1044 «Про затвердження Інструкції з організації роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України» - <http://mvs.gov.ua/mvs>;

29. Наказ МВС України від 10.10.2004 року № 1177 «Про затвердження Положення про порядок роботи зі зверненнями громадян і організації їх особистого прийому в системі Міністерства внутрішніх справ України» - <http://mvs.gov.ua/mvs>.

30. Наказ МВС України від 15.11.2017 № 930 «Про затвердження Порядку розгляду звернень та організації проведення особистого прийому громадян в органах та підрозділах Національної поліції України» - <http://mvs.gov.ua/mvs>.

31. Наказ МВС України від 04.08.2017 року №689 «Про затвердження Інструкції про порядок взаємодії дільничних інспекторів прикордонної служби Державної прикордонної служби України та дільничних офіцерів поліції Національної поліції України» - zakon.rada.gov.ua;

32. Наказ МОЗ України від 01.08.2000 № 188 «Про затвердження таблиць невеликих, великих та особливо великих розмірів наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, які знаходяться у незаконному обігу» - zakon.rada.gov.ua;

33. Наказ МОЗ України 01.02.2019 № 278 «Про затвердження Порядку проведення та документування результатів медичного обстеження постраждалих осіб від домашнього насильства або осіб, які ймовірно постраждали від домашнього насильства, та надання їм медичної допомоги» - zakon.rada.gov.ua.

4. Інформаційні ресурси вивчення дисципліни

Офіційний сайт Президента України	www.president.gov.ua
Офіційний сайт Верховної Ради України	www.rada.gov.ua
Офіційний сайт Кабінету Міністрів України	www.kmu.gov.ua
Офіційний сайт Верховного Суду	supreme.court.gov.ua/supreme
Офіційний сайт Міністерства внутрішніх справ України	https://mvs.gov.ua/
Офіційний сайт Національної поліції України	https://www.npu.gov.ua/
Офіційний сайт Офісу Генерального прокурора	https://www.gp.gov.ua/
Офіційний сайт Європейського Суду з прав людини	www.echr.coe.int
Офіційний сайт Служби безпеки України	https://ssu.gov.ua/
Офіційний сайт Державного бюро розслідувань	https://dbr.gov.ua/
Офіційний сайт Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів (АРМА).	https://arma.gov.ua/
Офіційний сайт Інтерполу	https://www.interpol.int/
Офіційний сайт Європолу	https://www.europol.europa.eu/
Офіційний сайт Євроюсту	https://www.eurojust.europa.eu/
Офіційний сайт Управління ООН з контролю за наркотиками та злочинністю	https://www.unodc.org/
Офіційний сайт Міжнародного кримінального суду	https://www.icc-cpi.int/